

christelijke denken. Het lijkt ons volkomen juist wanneer Schrijver veel misverstand in de interpretatie van Augustinus' leer op rekening schrijft van het voorbijzien van dit feit. Een meer grondige studie van de bronnen van Sint Augustinus zal trouwens, naar het ons voorkomt, deze zienswijze bevestigen.

Dr T. VAN BAVEL, O. E. S. A.

Pietro BROCARDO, *Gerolamo da Siena, Maestro di vita spirituale* (Biblioteca del « Salesianum » 16). Torino, Società editrice internazionale, 1952. In-8, 47 blz. (200 lire).

In dit boekje bestudeert de Salesiaan P. Brocardo zeer nauwkeurig het leven en de geschriften van de Italiaanse Augustijn Fra Gerolamo van Siena († 1420). Deze verdienstelijke volkspredikant, geestelijke schrijver en voorstander van een hervormingsactie in zijn Orde behoort tot de vriendenkring van de H. Katharina van Siena, die ook een van haar brieven aan hem richtte. Voor de samenstelling van zijn leven heeft Schr. vele nieuwe gegevens ontleend aan de registers van de Ordesgeneraals, bijzonder aan die van Bartholomaeus Venetus (1384-1395), en aan andere onuitgegeven bronnen. Hierdoor heeft hij de gebrekkige gegevens van de Augustijnse bibliografen o. m. van D. Perini in zijn *Bibliographia Augustiniana* (vol. III, 184-186), aanmerkelijk verbeterd. Na het *Vita* volgt een beschrijving en een bespreking van de bewaard gebleven handschriften der nagelaten werken: *Adiutorio spirituale* (3 hss.), *Soccorso de' Poveri* (3 hss.) en *Epistolario* (1 hs. met 16 authentieke brieven). Schr. betwijfelt de authenticiteit van de geestelijke gedichten, welke D. Perini in 1909 te Rome uitgaf in zijn werkje: *Il trecentista Fra Girolamo da Siena Agostiniano e sue rime inedite*. Hij besluit zijn studie met een onderzoek naar de bronnen van genoemde geschriften, welke in 1770-1771 te Firenze uitgegeven werden door de Karmeliet Ildefonso di S. Luigi met uitzondering van de geestelijke brieven, welke op één na onuitgegeven bleven. Dit verantwoord boekje geeft een helder overzicht van het leven en de geschriften van Fra Gerolamo van Siena en is van belang voor de kennis van de middeleeuwse spiritualiteit.

N. TEEUWEN, O. E. S. A.

Dr M. VERHEYEN, O. E. S. A., Drs K. WOLDRING en Drs L. HOOGVELD, O. E. S. A., *Aurelii Augustini Humaniora Selecta*. Ingeleid en toegelicht. Met een voorwoord door Prof. Dr A. Sizoo. Deel I en Aantekeningen. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 1950. In-8°, VIII-174 en IV-52 blz. (f. 3,50). Deel II en Aantekeningen. Ibid., 1951. In-8°, 166 en IV-50 blz. (f. 4,40).

Eindelijk een bloemlezing uit de geschriften van een Kerkvader, bestemd voor de hogere klassen der *Humaniora*. Het ver-

schijnen ervan stelt ons nog eens uitdrukkelijk voor de vraag: waarom geen christelijke schrijvers in het klassiek onderwijs? Het antwoord dat Prof. A. Sizoo in de inleiding geeft, zal iedereen interesseren die ernst maakt met deze vraag. Meteen wordt ook door deze uitgave aan al de belangstellenden een bruikbaar hulpmiddel aan de hand gedaan in de vorm van een wel-overwogen keuze uit de werken van de belangrijkste Latijnse-christelijke schrijver der Oudheid. De keuze werd bepaald door de algemeen geldende normen voor het lezen der klassieken. Zo bevat Deel I fragmenten uit de *Confessiones*, De *Doctrina Christiana*, *Sermo Denis IX* (over de term « confiteri »), *Sermo Frangipane II* (op de verjaardag van Augustinus' Bisschopswijding), *Epistula 213* (de overdracht van zijn ambt als Bisschop); Deel II: De *Beata Vita*, fragmenten uit De *Civitate Dei* en De *Catechizandis Rudibus*, *Epistula 122* en *232* en hetgeen de *Retractationes* mededelen met betrekking tot de opgenomen werken. De stukken zijn voorzien van korte, heldere inleidingen; uitgebreide aantekeningen bij de tekst zijn afzonderlijk uitgegeven.

Men vraagt zich echter af, of naar de inhoud gemeten de keuze niet te zwaar is: ligt een deel van het gebodene niet boven het bevattingsvermogen der jeugdige lezers? Maar dit bezwaar geldt eigenlijk evenzeer voor de grootsten der profane klassieke schrijvers. Misschien had men er enigszins aan tegemoet kunnen komen door de leerstellige gedeelten te beperken ten voordele van meer direkt op het leven afgestemde stukken, zoals de *Preken*. Als men dan tenminste niet in botsing komt met de normen van het klassiek onderwijs? Wat er ook van zij, de poging der samenstellers zal door velen met vreugde begroet worden. Moge de lezing van Christelijke schrijvers ook in praktijk omgezet worden.

Dr J. WYTZES, *Capita Selecta uit Augustinus' Confessiones en De Civitate Dei*. Kampen, J. H. Kok, N. V., z. j. In-8°, 80 blz. (f. 1,50).

Ongeveer terzelfder tijd als de reeds besproken bloemlezing verscheen deze van de hand van Dr J. Wytzes. De uitgave dezer *Capita Selecta* is van bescheidener omvang dan bovengenoemde. De auteur heeft zich beperkt tot de *Confessiones* en De *Civitate Dei*; beperking, die in zoverre onbetwistbaar is dat het hier gaat over de twee werken van Augustinus die zich een plaats in de wereldliteratuur veroverd hebben. Voor zover uit de keuze der passages valt af te leiden, heeft samensteller vooral Augustinus als beeld van 't christelijk leven willen belichten. Gezien deze uitgave hetzelfde doel dient als de bovenvermelde, is zij om dezelfde redenen van harte aanbevolen.

Dr T. VAN BAVEL, O. E. S. A.